Üvegfestmény - Címerpárral

Kerámia- és üveggyűjtemény

Leltári szám:	13718
Készítés ideje:	17. SZÁZAD ELEJE (feltehetően)
Készítés helye:	Svájc; Zürich (feltehetően)
Anyag:	üveg
Technika:	ónpántokba foglalt; színes zománcfestés
Méretek:	magasság: 31 cm szélesség: 21 cm magasság: 46,5 cm szélesség: 38 cm

Az üvegfestmény közepén architektonikus keretben két címer helyezkedik el, melyek két zürichi család, az Escher von Greifensee, illetve a Meiss von Teufen família címerével azonosíthatók.

Az alsó sarkokban a hét szabad művészet egy-egy ágát jelképező nőalakok helyezkednek el: a baloldali palatáblát és kulcsot, azaz a *Grammatica* jelképeit tartja, míg a másik nőalak a Rhetoricát képviseli, amint jobbját a beszéd gesztusával felemeli, baljában pedig Merkúr, az ékesszólás istenének attribútúmát tartja: a jogarra tekeredő kígyót, azaz *caduceus*t. Közöttük kartusban a címerek tulajdonosait megnevezo felirat: *Hans Caspar Escher Fendrich und Hans Friderich Meiß - 1608*.

A címerekkel díszített üvegfestmény (ún. *Wappenscheibe*) feltehetően a Zürich közelében fekvő wetzikoni várkastélyból származik, melyet 1606-ban vásárolt meg Hans Rudolf Meiss von Teufen (1574–1633). Egy 1708-as inventárium tanúsága szerint a kastély új tulajdonosa 1610 körül mintegy tucatnyi, saját családja, felmenői és a kastély korábbi tulajdonosainak címereit párosával ábrázoló üvegfestményt helyezett el rezidenciájában, melyek nagy része mára elveszett. A Hans Rudolf Meiss és felesége, Anna Maria von Ulm (?-1646) címerét ábrázoló üvegfestmény tervrajza a berlini Kunstgewebemuseum gyujteményében maradt fenn. (Ld.: Paul Ganz: *Kunstgegenstände und Antiquitäten, ehemals im Schlosse zu Wetzikon*. In: Anzeiger für schweizerische Altertumskunde. 2. /1900/, 110-116. - ld. itt).

A budapesti üvegfestményen a tulajdonos apja, Hans Friedrich Meiss von Teufen (1541–1608) neve és címere kapott helyet, aki 1589-től haláláig a Zürich közelében fekvo Bubikon johannita rendházának adminisztrátora (*Statthalter*) volt. A feliratban megnevezet másik személy, Hans Kaspar Escher (1565-1607) a kastély egyik korábbi tulajdonosa, Heinrich Zoller sógora (Zoller felesége, Elisabeth Escher testvére) volt, s az 1590-es években *Fendrich* (= *Fähnrich*), azaz zászlós minoségben szolgált Zürichben, s több diplomáciai küldetést is sikeresen teljesített. A Grammatika és a Retorika allegorikus nőalakja arra utalhat, hogy közéleti pályafutásuk sikerét kiváló tárgyalókészségüknek köszönhették.

A budapestivel megegyező, azonos felirattal ellátott üvegfestmény található a bécsi Hermesvillában. Az 1886-ban Erzsébet királyné számára épült villa előcsarnokának ablaknyílásaiban összesen nyolc darab 17. századi üvegfestmény került beépítésre, melyek mindegyike svájci családok címereit ábrázolja. (Ld.: Paul Bösch: *Schweizerische Glasgemälde im Ausland: die Sammlung in der Hermesvilla bei Wien*. In: Zeitschrift für schweizerische Archäologie und Kunstgeschichte. 3 (1941) 182-184, Nr. 3., 60. képtábla - ld. itt). A Hermesvilla üvegfestményeit feltehetően Erzsébet királyné vásárolta a műkereskedelemben, illetve ajándékba kapta a címerekkel reprezentált svájci családoktól.

A Meiss és az Escher család címereivel díszített, a 17. század elejéről származó üvegfestmény található a nürnbergi Germanisches Nationalmuseum gyujteményében is (ld. itt).

Az üvegfestmény további analógiái: Beeh-Lustenberger, S.: *Glasmalerei um 800-1900 im Hessischen Landesmuseum in Darmstadt*. Frankfurt am Main, 1967. 219, 221. kép *Die Renaissance im Deutschen Südwesten: Badisches Landesmuseum Karlsruhe*. Karlsruhe, 1986. 1. köt. 248, 292. p., Nr. D 48. és képe.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

Irodalom

- Szerk.: Péter Márta: *Reneszánsz és manierizmus. Az európai iparművészet korszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1988. - Nr. 337. (Balla Gabriella)

